

nost zažít, že žáci mohou svět kolem sebe proměňovat (žáci mají pocit, že mohou něco změnit – na škole jim bude záležet a budou se tam cítit dobře), posilování samostatnosti žáků v hledání zajímavých nápadů a jejich kreativní řešení. Formou zkušenostního učení se žáci setkávají s demokracií v praxi. Kromě dění ve škole mohou žákovské parlamenty pozitivně ovlivňovat také dění v obci.

V některých školách parlament funguje jen formálně (tj. žáci se sice scházejí, avšak jejich činnost naplňuje výše uvedené cíle jen dílčím způsobem, případně vůbec). Tam, kde parlament funguje a není jen formalitou, umožňuje pedagogickým pracovníkům vidět školu více z pohledu žáků. Žákovský parlament pak zvyšuje informovanost ve škole (jak žáků, tak učitelů) a je komunikačním prostředníkem mezi žáky, učiteli a vedením školy. Dobře fungující žákovský parlament tedy pozitivně ovlivňuje školní klima tím, že mění vztah mezi vedením školy, pedagogy a žáky směrem ke spolupráci a partnerství.

Cílem této tematické inspekční činnosti bylo podat informaci o aktuálním stavu participace žáků a studentů na fungování a rozvoji školy. Tematická zpráva, která je jejím souhrnným výstupem, se zaměřuje nejprve na formy, jakých participace ve školách nabývá a jak je vnímána vedením školy a učiteli, a dále poskytuje bližší pohled na žákovské parlamenty jako jednu z klíčových forem žákovské participace (zejména na organizaci a koordinaci jeho aktivit, průběh voleb do žákovského parlamentu, rozvíjené dovednosti členů parlamentu, smysl parlamentu ve škole a na spolupráci s učiteli).

2 Participace žáků základních a středních škol na fungování a rozvoji školy

Formy participace žáků v základních a středních školách se logicky vzhledem k různému věku žáků mohou odlišovat, přičemž je třeba zmínit, že jednoduchými aktivitami se mohou zapojovat již děti v mateřských školách (podílejí se na výzdobě prostředí školy výtvarnými pracemi a dekorativními výrobky, reprezentují školu při kulturních vystoupeních a jsou zapojovány do procesu tvorby pravidel vzájemného chování). S rostoucí vyspělostí má však participace žáků na fungování a rozvoji školy vyšší úroveň a také výraznější dopady.

Ve 3 662 základních a 1 130 středních školách zapojených do inspekčního elektronického šetření Česká školní inspekce zjišťovala, která z možností uvedených v tabulce č. 1 podle názoru ředitele školy nejlépe odpovídá míře zapojení žáků do činností ve škole. Jednotlivé výroky představují upravený hierarchický model žákovské participace R. Harta (čím vyšší úroveň, tím vyšší míra zapojení žáků)⁴.

⁴ Vidláková, J. 2007. *Podoby žákovské participace*. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1675/PODOBY-ZAKOVSKKE-PARTICIPACE.html/#1 b>

